

בית משפט השלום בחיפה**ע"נ 12909-11-08 בשיר נ' קצין התגמולים – משרד הביטחון – אגף השיקום**

בפני ועדת ערר לפי **חוק הנכים** (תגמולים ושיקום) תשי"ט-1959
 יו"ר הועדה כב' השופטת אילת דגן
 חבר הועדה - פרופ' איתן פלדי
 חבר הועדה - מר דוד לוקוב

המערער ת.ז. 066567884

- נ ג ד -

המשיב קצין התגמולים – משרד הביטחון – אגף השיקום

פסק דין

1. הערעור המקורי הוגש על החלטת המשיב מיום 10/11/08, בה נקבעה נכות בשיעור 20% בגין PTSD ונדחתה הבקשה להכרת זכות בגין הפרעת הסתגלות. לאחר שהוגש הערעור הוציא המשיב החלטה תחת ידו ביום 02/03/10 לפיה, בהסתמך על חוות הדעת של מרכז הערכה מיום 30/12/09, אותה הוחלט לראות כראיה חדשה לפי סעיף 35 **לחוק הנכים**, מבטל קצין התגמולים את ההכרה ב-PTSD ומכיר בהחמרה של הפרעת הסתגלות בשיעור 50% על חשבון השרות הצבאי, וכי החלטה זו באה במקום ההחלטה מיום 10/11/08, המבוטלת.

בעקבות החלטה זו הגיש המערער ערעור מתוקן. לטענתו, המשיב לא זכאי לבטל את הכרתו הקודמת בתסמונת הבתר-חבלתית בהסתמכו על סעיף 35(א) לחוק, וטענתו השניה היא כי יש לקבוע שהפרעת ההסתגלות נגרמה כולה בשרות ועקב השרות, או הוחמרה בשיעור העולה על 50%.

רקע וטענות הצדדים

2. המערער, יליד 11/11/84 (בן 28), התגייס בשנת 2003 בפרופיל 64 (ליקוי בבלוטת התריס), לאחר גיוסו עבר קורס מסגרות והוצב במחנה גיבור ליד קריית שמונה.

3. לטענת המערער, במהלך השירות נחשף לאירועים קשים, תגרות אלימות בין חיילים למפקדיהם, שהשיא היה שחברו ליחידה, מג"ד עבד, ניסה להתאבד בירייה בנוכחותו (להלן: "**האירוע**"). האירוע השפיע עליו קשות והמראות שראה החמירו את מצבו ככל שחלף הזמן, אך הוא נאלץ להמשיך לבצע את תפקידו. חרף ההידרדרות במצבו לא קיבל טיפול רפואי הולם, בקשותיו לקבלת טיפול נדחו ורק 3 חודשים לאחר האירוע נבדק ע"י קב"ן והוחלט להעבירו לימ"ר החטיבתי. לטענתו הוא איבד שליטה על עצמו, תקף את בני

- משפחתו, שבר רהיטים בבית, הטיח ראשו ברצפה ואיים להתאבד. ארוסתו נפרדה ממנו. הפרופיל הורד ל 21 והוא שוחרר ביום 20/12/04 לאחר שנה וחצי.
4. לאחר שהגיש בקשה לקצין התגמולים להכרה בנכות נפשית, הופנה המערער לבדיקה ואבחון אצל הפסיכיאטרית ד"ר אירית מרטיק. בחוות דעתה קבעה המומחית, לאחר בדיקה והסתמכות על קביעות קודמות של קב"ן והמרפאה לבריאות הנפש בנהריה, כי המערער סובל מהפרעת הסתגלות ממושכת עם מאפיינים של הפרעת התנהגות ותסמינים בתר-חבלתיים חלקיים.
- על גבי חוות דעתה נרשם מפי היועץ הרפואי של המשיב: **"ממליץ לקבל את מסקנות חוות הדעת. הפרעת הסתגלות (עם הפרעת התנהגות) - אין קשר. PTSD חלקי - גרימה"**.
- בהחלטת קצין התגמולים מיום 10/11/08 נקבעה, בהסתמך על הנ"ל, נכות בשיעור 20% בגין ה-PTSD, אך נדחתה התביעה להכרה בהפרעת הסתגלות.
5. המערער מאן להשלים עם התוצאה והגיש את הערעור. הוא תמך ערעורו בחו"ד הפסיכיאטר ד"ר גיורא הידש, לפיה הנכות בגין התסמונת הבתר-חבלתית גבוהה ממה שקבע המשיב וכן בנוסף לאבחנה של הפרעה פוסט טראומתית, קיים ביסוס להפרעת הסתגלות, כך מאבחן ד"ר וייסמן שעל סמך קביעתו ואבחנה זו שוחרר מצה"ל ב-2005, זו גם הייתה האבחנה בעת אשפוזו במזרע, וכך אבחנה גם ד"ר מרטיק במרכז הערכה ברמב"ם. המומחה מבהיר כי המערער התגייס מבחירה חופשית ועד לאירוע תפקד ללא קשיים נפשיים או פנייה לקב"ן. המערער מטופל במרפאה לבריאות הנפש בנהריה וגם שם נקבע שמדובר בהפרעת הסתגלות. לאור האמור, סבור המומחה כי תגובת ההסתגלות נגרמה עקב ההשלכות על מצבו הנפשי שנגרמו כתוצאה מהפרעה הפוסט טראומתית ומצבו הנפשי והתפקודי המתדרדרים בשנים האחרונות.
6. המשיב הגיש שתי חוות דעת של ד"ר מרטיק ממרכז הערכה רמב"ם. לפי הראשונה, מיום 16/10/07, התאבדותו של החבר לעיני המערער הינה ללא ספק אירוע טראומתי ביותר. האירוע היווה משבר אצל אדם אשר סבל כבר קודם מלחצים וקשיי הסתגלות למסגרת. לאור זאת קבעה כי התובע סובל מהפרעת הסתגלות ממושכת עם מאפיינים של הפרעת התנהגות ותסמינים בתר-חבלתיים חלקיים. הפרעת ההסתגלות אינה קשורה, לדעתה, לאירוע הנדון, בעוד שהתסמינים הבתר-חבלתיים החלקיים קשורים. לסיכום, נכותו בדרגה בינונית, האבחנה הינה הפרעת הסתגלות שהאירוע הטראומתי הביא להחמרתה. אין עדות לתסמונת בתר-חבלתית מלאה.
- בחוות דעתה המאוחרת מיום 30/12/09 המגיבה על חו"ד ד"ר הידש, כותבת המומחית כי בחוות דעתו מתאר ד"ר הידש עובדות שונות לחלוטין - כך מתאר כי התובע התגייס במוטיבציה מלאה, בעוד שהמערער מסר לה כי התגייס רק בשל לחצו של אביו. מוזכרים תסמינים שיתכן והתפתחו במהלך התקופה בין בדיקתה לבדיקת ד"ר הידש כמו רגישות לרעש. ד"ר הידש רואה את המערער כמי שלא סבל מכל הפרעה נפשית עד האירוע נשוא התביעה, בעוד היא משייכת אותה לתקופה שטרם האירוע הטראומתי.

לדעתה, המערער סובל מהפרעת הסתגלות ממושכת שהחלה עובר לארוע מושא התביעה, אך הארוע החמיר אותה. קיימים תסמינים בתר-חבלתיים שנמצאו רק באבחון הפסיכולוגי ללא עדות קלינית במרכז ההערכה או באשפוזו במזרע.

7. המשיב החליט לראות באותה חוות דעת שניה זו ראיה חדשה. מסקנתו הייתה, ככל הנראה, שהוא טעה בעבר ולכן הוציא החלטה חדשה המבטלת את ההחלטה הקודמת. לפי ההחלטה החדשה מיום 02/03/10 אין נכות בגין PTSD אלא רק הפרעת הסתגלות שנעוצה בתקופה שלפני הארוע, כשהארוע החמיר את ההפרעה ב-50%.

8. ביום 28/03/10 הוגש, כאמור, הערעור המתוקן בעקבות ההחלטה החדשה של קצין התגמולים מיום 02/03/10 כשלטענת המערער, הן התסמונת הבתר-חבלתית והן הפרעת ההסתגלות נגרמו/החמירו באופן ניכר בתקופת שירותו ועקב השירות.

9. לטענת המשיב, ההחלטה מיום 02/03/10 ניתנה כדין והיא מבוססת על חוות דעת ד"ר מרטיק מיום 30/12/09, המפורטת לעיל. בחוו"ד משלימה מטעם המשיב מיום 12/01/11 שניתנה ע"י הפסיכיאטר ד"ר יוליאן ינקו, כותב המומחה שהתרשם כי הדיווח של המערער לוקה בהאדרה וקיימת נטייה להמעיט מבעיותיו לפני השירות ולהטיל הכל על הארוע במהלך השירות. הוא סבור כי המערער סובל מהפרעת הסתגלות עם תסמינים דיכאוניים, חרדתיים ובתר-חבלתיים והפרעת התנהגות adjustment disorder with mixed disturbance of emotions and conduct - הפרעה זו קשורה לשירות באופן חלקי. המומחה מציין הסתמנות של PTSD, אבל בשל הסתירות המרובות ותחושת המגמתיות סבור שאין להכיר בה. המומחה סבור כי תגובת ההסתגלות של המערער קשורה לקשייו בשירות ולארוע, אך קשורה גם לקשייו המשפחתיים עם אביו הנוקשה, לחצי הפרנסה של המשפחה, הקשיים בקשר עם ארוסתו ואישיותו הדלה, כמו קשייו להתרגל למסגרות. לדעתו יש לייחס רק 50% מהפרעת ההסתגלות, לשירות.

10. המערער הגיש חוו"ד משלימה של ד"ר הידש ביום 28/2/11, לפיה למערער לא היו קשיים רגשיים או אישיותיים לפני גיוסו. מסקנתו של ד"ר ינקו לפיה היו לו בעיות לפני השירות אינה מבוססת. הוא סבור שההפרעות הנפשיות (בין אם מדובר על תסמונת פוסט טראומטית ובין אם מדובר על בעיית הסתגלות) נגרמו עקב השירות. הם פרצו אחרי האירוע הטראומטי ונגרמו כתוצאה ממנו. מאחר ולא היו לו הפרעות עובר לאירוע, מלוא הנכות היא כתוצאה מהשירות.

דיון והכרעה

11. הצדדים ביקשו לקבל פסק-דין לאחר הגשת סיכומים על סמך הטענות וחוות הדעת ללא קיום הוכחות.

12. אשר לחוות הדעת של ד"ר מרטיק, אנו סבורים כי אין לראות בה ראייה חדשה ואין בידנו לקבל את טענת המשיב לפיה ההחלטה מיום 10/11/08 בטעות יסודה וכי הראייה החדשה מתקנת את הטעות, ולהלן נפרט נימוקינו.

13. בחוות דעתה הראשונה מיום 16/10/07 כתבה ד"ר מרטיק בסיכום חוות הדעת כי: **"נכותו היא בדרגה בינונית, כאשר האבחנה היא הפרעת הסתגלות, אשר הארוע הטראומטי הביא להחמרתה. אין עדות לתסמונת בתר-חבלתית מלאה"**.

חוות דעתה של ד"ר מרטיק כנה והיא מציינת בהגינותה כי התמונה המתקבלת מקשה עליה להגיע לאבחנה חד משמעית לאור העובדה שרוב הבודקים בעבר (הקב"ן הצבאי, חוות דעת המרפאה לבריאות הנפש בנהריה וחוו"ד פסיכולוגית של מרכז ההערכה שניתנה בהסתמך על בדיקה פסיכודיאגנוסטית) אבחנו הפרעת הסתגלות, הגם שישנם מאפיינים של תסמונת בתר-חבלתית. עם זאת היא מדגישה כי חרף הסתירות ותאור לא קוהרנטי, היא לא מתרשמת שהמערער מתחזה והיא בטוחה שסבלו אמיתי.

לאחר בחינת חוות דעתה ואולי בשל העובדה שציינה כי אין עדות לתסמונת בתר-חבלתית מלאה, החליט המשיב להעניק 20% בלבד.

בחוות דעתה הנוספת מיום 30/12/09 מסכמת ד"ר מרטיק כי: **"התובע סובל מהפרעת הסתגלות ממושכת, שהחלה עוד טרם הארוע נשוא התביעה, אך הארוע נשוא התביעה החמיר אותה. קיימים תסמינים בתר-חבלתיים חלקיים, אשר נמצאו רק באבחון הפסיכולוגי, ללא עדות קלינית בבדיקתו במרכז ההערכה או באשפוזו במזרע"**.

למעשה השוואת שתי חוות דעת אלו של ד"ר מרטיק, לא מעלה כי יש ביניהן הבדל כלשהו. בשתייהן קובעת המומחית אבחנה לפיה המערער סובל מהפרעת הסתגלות עם תסמינים בתר-חבלתיים חלקיים.

חוות הדעת המאוחרת היא חזרה על מה שכתבה בחוות הדעת הראשונה. המומחית סברה בעבר שיש הפרעת הסתגלות שמקורה לפני הארוע ואף לפני הגיוס, וכך היא סבורה בחוות הדעת המאוחרת.

המומחית סברה בחוות הדעת הראשונה כי יש תסמינים בתר-חבלתיים חלקיים וכך גם קבעה בחוות הדעת המאוחרת. אין בחוות דעתה המאוחרת כל הצבעה על טעות קודמת שנפלה בבדיקות או באבחון קודם שערך קצין התגמולים או בחוות דעתה הקודמת, ולכן אין לראות בחוות הדעת של ד"ר מרטיק משום ראייה חדשה. נוסף אף כי לא מצאנו בחוות

דעתה המאוחרת כי היא מציעה לבטל את הנכות החלקית שהוענקה. לא הוכחה איפוא טעות ואם לדייק המשיב אף לא טען במפורש בכתב טענותיו כי היתה טעות. לפיכך אין הצדקה לראות את חוות הדעת השניה של ד"ר מרטיק כראיה חדשה בהתאם לסעיף 35(א) ובהתאמה, אין הצדקה לשינוי ההחלטה מ-10/11/08 לפיה התסמונת הבתר-חבלתית החלקית נגרמה בעת השרות ועקב השרות.

14. אשר להפרעת ההסתגלות, הצדדים חלוקים. המשיב סבור כי זו היתה קיימת לפני הגיוס וכי הארוע רק החמיר אותה ב-50%. המערער טוען שלא היתה כל הפרעה עובר לשרות הצבאי.

15. בדיקת התיק הרפואי מעלה כי המערער לא התלונן לפני הארוע על הפרעות או בעיות נפשיות ואין גם תיעוד רפואי אחר היכול לתמוך בתזה לפיה ההפרעה הייתה שם לפני הגיוס. בפועל המערער סבל מבעיה בבלוטת התריס ולכן לכאורה לא חייב היה להתגייס, אך בסופו של דבר ביקש להתגייס ולאחר דחיית השרות גויס בפרופיל 45. עובדת התגייסותו מתיישבת יותר עם כך שהיתה לו מוטיבציה לשרת (גם אם היה זה כדי לרצות את הוריו וסביבתו) ואין בנמצא ממצאים אובייקטיביים שיפריכו גרסתו. העובדה כי גרסתו אינה תמיד קוהרנטית או כי יש האדרת הבעיות, אינה מלמדת כי הוא מתחזה (וראה חו"ד ד"ר מרטיק) ובהחלט עשויה להתיישב עם מכלול הבעיה הנפשית כתוצאה מהארוע.

16. ד"ר ינקו סבור בסיכום חוות דעתו שתגובת ההסתגלות של המערער קשורה אמנם לקשייו בשרות ולארוע של נסיון ההתאבדות, אך היא גם קשורה לקשייו המשפחתיים עם אביו הנוקשה, ללחצי הפרנסה ולקשיים שהיו לו באותו זמן עם ארוסתו. בכל הכבוד, התזה בדבר הקשיים המשפחתיים והאבא הנוקשה נעדרת תשתית ראייתית מספקת, ואשר לקשיים עם הארוסה, הרי שאלה היו דווקא בתקופת שרותו בצבא ולא לפני כן.

כל המומחים מטעם המשיב מתעלמים מתפקודו הטוב של המערער ושרותו הצבאי עד לארוע. כך למשל הוא היה במשך 6 שבועות בטרונות במחנה 80 ללא קשיים מיוחדים, הסתדר עם המפקדים והיו לו חברים. הוא שובץ לקורס מסגרות וסיים אותו בהצלחה. לאחר מכן שירת כשנה וחצי בבסיס גיבור על גבול הלבנון ובעת השירות היה חייל ממושמע, ללא עבירות משמעת. תפקודו התקין השתנה באחת לאחר הארוע.

יש תמימות דעים בין כל הפסיכיאטרים כי המערער הוא בעל אישיות דלה ועניין זה הוא מובנה. אנו סבורים כי אישיותו הדלה וקשייו להסתגל באופן כללי, מהווים מכלול במסגרת עקרון הגולגולת הדקה, והצבא שהחליט לגייסו צריך לקבלו על מעלותיו ועל חסרונותיו. הבעיה האבחנתית וחילוקי הדעות בין הפסיכיאטרים לאור העובדה שקיימת תמונה מעורבת של סימפטומים פוסט טראומתיים עם קשיים הסתגלותיים ניכרים והספק שנוצר עקב כך, צריך לפעול, מטעמי מדיניות משפטית ראויה והתכלית הסוציאלית הנעוצה בבסיס [חוק הנכים](#), לטובת הנכה/המערער.

בהיעדר ראיה ממשית אודות הפרעת הסתגלות קודמת או הפרעות נפשיות אחרות עובר לגיוס, ראוי לשייך את הפרעת ההסתגלות כולה לשרות הצבאי.

התוצאה היא כי יש לקבל את הערעור על שני חלקיו.

17. אשר על כן, הערעור מתקבל. יש להכיר במערער בפגימת ה-PTSD כתוצאה מהשרות, כמו גם בהפרעת ההסתגלות בקשר של גרימה ולא החמרה. המשיב ישא בהוצאות המערער (שכ"ט מומחה כנגד קבלות שתומצאנה) ובשכ"ט עו"ד בסך 9,280 ₪.

ניתן היום, ל' שבט תשע"ב, 23 פברואר 2012, בהעדר הצדדים.

מר דוד לוקוב
חבר הוועדה

פרופ' איתן פלדי
חבר הוועדה

אילת דגן, שופטת
יו"ר הוועדה

אילת דגן 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)